

Prima instanță: Judecătoria Orhei (sediul Central) (jud. V. Severin)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.Iu. Cimpoi, I. Secrieru, A. Danilov)

DECIZIE

27 decembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Nicolae Craiu
Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de Întreprinderea de Stat „Expediția Hidro-Geologică din Moldova”,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea de Stat „Expediția Hidro-Geologică din Moldova” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Ecotop Proiect” cu privire la încasarea datoriei, a penalității, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată,

împotriva încheierii din 14 noiembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 01 februarie 2017, ÎS „Expediția Hidro-Geologică din Moldova” a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Ecotop Proiect” solicitând încasarea datoriei în sumă de 192000 lei, a penalității în sumă de 14760 lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 9017 lei și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că, la 30 mai 2016, între ÎS „Expediția Hidro-Geologică din Moldova” și SRL „Ecotop Proiect” a fost încheiat contractul nr. 87-05/16 cu privire la executarea lucrărilor de forare a sondei arteziene în or. Frunză, rl Ocnița.

A menționat că, conform prevederilor contractului, s-a obligat să execute lucrări de forare și a sondei arteziene în or. Frunză, lucrările care urmau să se efectueze în iunie-iulie 2016. Costul lucrărilor fiind stabilit de 220000 lei, conform pct. 3 al Contractului nr. 87-05/16, inclusiv taxa TVA 20 %. În termen de 5 zile, de la data semnării contractului, pârâtul SRL „Ecotop Proiect” urma să achite avans în cuantum de 50 % din valoarea lucrărilor de 220000 lei, iar achitarea definitivă urma să se efectueze în termen de 5 zile după executarea lucrărilor conform actului de îndeplinire a lucrărilor.

A precizat că, contractul a fost executat corespunzător de către reclamant, conform anexelor la contract: procesul-verbal nr. 1 de recepție a lucrărilor executate conform contractului nr. 87-05/16 din 30 mai 2016, precum și prin semnarea și aplicarea ștampilei pe procesul-verbal de recepție de către pârât, care, astfel, a confirmat acceptarea lucrărilor executate.

A indicat că, la 10 iunie 2016, după încheierea contractului, la contul bancar al ÎS „Expediția Hidro-Geologică din Moldova” a fost depusă suma de 28000 lei, în contul executării serviciilor prestate. Pârâtul SRL „Ecotop Proiect” nu și-a executat obligațiunile contractuale integral, acumulând o datorie în mărime 192000 lei.

Prin hotărârea din 05 iulie 2017 a Judecătorei Orhei (sediul Central) s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de ÎS „Expediția Hidro-Geologică din Moldova” și s-a încasat de la SRL „Ecotop Proiect” în beneficiul ÎS „Expediția Hidro-Geologică din Moldova” datoria în sumă de 192000 lei, penalitatea în sumă de 14760 lei, dobânda de întârziere în sumă de 9017 lei și cheltuielile de judecată constituite din taxa de stat achitată la depunerea cererii de chemare în judecată în sumă de 6473, 31 lei.

La 04 august 2017, SRL „Ecotop Proiect” a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 05 iulie 2017 a Judecătorei Orhei (sediul Central).

Prin încheierea din 14 noiembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-a admis parțial cererea SRL „Ecotop Proiect” cu privire la scutirea parțială de la plata taxei de stat; s-a scutit parțial apelantul SRL „Ecotop Proiect” de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel; nu s-a dat curs cererii de apel depuse de SRL „Ecotop Proiect”; s-a obligat SRL „Ecotop Proiect” de a achita taxa de stat în sumă de 1000 lei, cu prezentarea dovezii plății taxei de stat până la data de 05 decembrie 2017 ora 13:00.

La 21 noiembrie 2017, conform sigiliului oficiului poștal (f.d.89), ÎS „Expediția Hidro-Geologică din Moldova” a declarat recurs împotriva încheierii din 14 noiembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea încheierii prin care s-a acordat termen suplimentar apelantului SRL „Ecotop Proiect” pentru plata taxei de stat, fiind scutit parțial de la plata taxei de stat, cu restituirea cererii de apel.

În motivarea recursului s-a invocat că apelantul SRL „Ecotop Proiect” urmează să achite integral taxa de stat. Un anumit temei întemeiat de scutire de la plata taxei, nici nu a fost invocat de către apelant, deși, în prezenta cauză civilă apelantul are cel puțin doi juriști angajați, care își primesc salariu.

Precizează că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în practica sa constantă relevă că, „dreptul la o instanță” nu este un drept absolut. Or, interesele unei bune administrări a justiției, pot să justifice impunerea unei restricții de natură financiară (Tolstoy-Miloslavsky împotriva Regatului Unit, Kreuz vs Polonia).

Susține că, participanții la procesul de judecată odată ce au inițiat proceduri în justiție, urmează să-și asume un rol activ în derularea procesului. Or, cunoscând despre neajunsurile din cererea de apel apelantul SRL „Ecotop Proiect” nu a luat măsurile necesare, după cum sugerează jurisprudența CtEDO, de a proteja drepturile sale de acces la instanță.

Opinează că, în speță acțiunile instanței de apel de nu da curs cererii de apel și de a acorda apelantului termen pentru achitarea taxei de stat pentru examinarea cererii de apel, nu încalcă dreptul ultimului privind liberul acces la justiție și la o instanță superioară, or, CEDO, prin practica sa constantă, a precizat că dreptul de acces la un tribunal nu este un drept absolut (cauza Golder vs Regatul Unit §-36 din 21 februarie 1975), ci unul care poate implica anumite limitări din partea statelor contractante, în funcție de nevoile și resursele comunității și ale indivizilor (Ashingdane împotriva Regatului Unit §-57 din 28 mai 1985). Limitările sunt în conformitate cu art. 6 § 1 CEDO, dacă acestea urmăresc un scop legitim și există un raport rezonabil de

proportionalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit (cauza *Bellet vs France* §-31 din 4 decembrie 1995; *Garcia Manibardo vs Spain* §-44 din 15 februarie 2000).

Declară că, apelantul SRL „Ecotop Proiect” nu a prezentat probe concludente și pertinente în susținerea cererii, care ar confirma imposibilitatea achitării taxei de stat integral. Pe cale de consecință, indică și jurisprudența constatată a CtEDO care a reiterat că ține de obligația părților de a lua măsurile necesare cu privire la protecția drepturilor sale de acces la justiție (cauza *Van Ham vs Germany*, nr.7557/03 din 11 septembrie 2007).

Consideră că, apelantul trebuia să întreprindă toate măsurile necesare, în vederea prezentării probelor concludente și pertinente în susținerea cererii de scutire de la plata taxei de stat la depunerea apelului. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat în hotărârea *Kreuz contra Poloniei* (§ 60) că exigența de plată a taxei de stat aferentă cererilor cu care sunt sesizate jurisdicțiile civile, nu poate fi considerată în sine drept o restricție, adusă dreptului de acces la tribunal.

În conformitate cu art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Instanța de apel a adoptat încheierea contestată la 14 noiembrie 2017, iar ÎS „Expediția Hidro-Geologică din Moldova” a declarat recurs la 21 noiembrie 2017, conform sigiliului oficiului poștal (f.d.89), ceea ce denotă că recursul este în termen.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de ÎS „Expediția Hidro-Geologică din Moldova” neîntemeiat și pasibil de fi respins, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 426 alin.(3) Cod de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În conformitate cu art. 427 lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

În conformitate cu prevederile art. 364 alin. (1) Cod de procedură civilă, cererea de apel se depune în scris la instanța judecătorească a cărei hotărâre se atacă, cu plata taxei de stat în cazul în care apelul se impune cu taxă, în condițiile legii.

În conformitate cu prevederile art. 368 Cod de procedură civilă, dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute la art.364 și 365 și dacă cererea este depusă fără plata taxei de stat, instanța de apel dispune printr-o încheiere, fără înștiințarea participanților la proces, să nu se dea curs cererii, acordând apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor. Dacă apelantul îndeplinește în termen indicațiile din încheierea judecătorească, apelul se consideră depus la data prezentării inițiale. Încheierea instanței de apel de a nu se da curs cererii poate fi atacată cu recurs.

Din materialele cauzei rezultă că la 04 august 2017, SRL „Ecotop Proiect” a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 05 iulie 2017 a Judecătoriei Orhei (sediul Central) (f.d.48).

La 02 octombrie 2017, SRL „Ecotop Proiect” a depus cerere de apel motivată împotriva hotărârii din 05 iulie 2017 a Judecătorei Orhei (sediul Central), anexând și bonul de plată a taxei de stat în sumă de 1500 lei (f.d.59-62).

Concomitent, SRL „Ecotop Proiect” a depus cerere cu privire la scutirea de la plata taxei de stat, solicitând scutirea parțială de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel, invocând situația financiară precară. Totodată, a menționat că SRL „Ecotop Proiect” nu dispune de bunuri mobile sau imobile în proprietate, fapt confirmat prin extrasele eliberate de Agenția Servicii Publice a RM. La fel, a specificat că nu dispune de lichidități în conturile bancare, conform extrasului din contul bancar (f.d.63).

Prin încheierea din 14 noiembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-a admis parțial cererea SRL „Ecotop Proiect” cu privire la scutirea parțială de la plata taxei de stat; s-a scutit parțial apelantul SRL „Ecotop Proiect” de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel; nu s-a dat curs cererii de apel depuse de SRL „Ecotop Proiect”; s-a obligat SRL „Ecotop Proiect” de a achita taxa de stat în sumă de 1000 lei, cu prezentarea dovezii plății taxei de stat până la data de 05 decembrie 2017 ora 13:00 (f.d.80-83).

Colegiul reține că instanța de apel corect a dispus scutirea parțială de la plata taxei de stat a apelantului SRL „Ecotop Proiect” la depunerea cererii de apel împotriva hotărârii din 05 iulie 2017 a Judecătorei Orhei (sediul Central).

În conformitate cu art. 83 Cod de procedură civilă, taxa de stat reprezintă o sumă care se percepe, în temeiul legii, de către instanța judecătorească în beneficiul statului de la persoanele în ale căror interese se exercită actele procedurale de judecare a pricinii civile sau cărora li se eliberează copii de pe documente din dosar. În acțiunile patrimoniale, taxa de stat se determină în funcție de caracterul și valoarea acțiunii, iar în acțiunile nepatrimoniale și în alte cazuri prevăzute de lege, în proporții fixe, conform Legii taxei de stat.

În conformitate cu art. 84 Cod de procedură civilă, se impune cu taxă de stat fiecare cerere de chemare în judecată (inițială și reconvențională), cererea intervenientului principal, cererea vizând pricinile cu procedură specială, cererea de eliberare a ordonanței judecătorești, cererea de declarare a insolvenței, cererea de eliberare a titlului executoriu privind executarea hotărârilor arbitrale, cererea de apel, cererea de recurs, precum și cererea de eliberare a copiilor (duplicatelor) de pe actele judecătorești.

Conform art. 3 alin.(1) lit. j) al Legii taxei de stat nr.1216 din 03 decembrie 1992, tarifele taxei de stat se stabilesc pentru cererile de apel împotriva hotărârilor instanțelor judecătorești, după cum urmează 75% din taxa ce urmează a fi plătită la depunerea cererii de chemare în judecată, sau altei cereri (plângeri), iar în cazul litigiilor cu caracter patrimonial - 75% din taxa calculată din suma contestată

În conformitate cu art. 85 alin.(4) Cod de procedură civilă, în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, persoana fizică sau juridică este scutită de către judecător (de către instanța judecătorească) de plata taxei de stat sau de plata unei părți a ei. Aceeași dispoziție, în esență, este statuată și în art. 4 Legii taxei de stat nr.1216 din 03 decembrie 1992.

Raportând normele de drept citate *supra* la circumstanțele cauzei, Colegiul notează că, înscrisurile privind lipsa bunurilor imobile și mobile, conform

răspunsurilor Agenției Servicii Publice a RM (f.d.64-65), lipsa mijloacelor bănești în contul deschis la BC „ProCreditBank” SA (f.d.66), prezentate de către SRL „Ecotop Proiect” în confirmarea situației financiare precare, a determinat instanța de apel prin încheierea recurată, de a scuti parțial apelantul de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel, acordându-i termen pentru achitarea sumei de 1000 lei cu titlu de taxă de stat suplimentar la suma achitată deja cu titlu de taxă de stat. Or, la depunerea cererii de apel, SRL „Ecotop Proiect” a achitat suma de 1500 lei cu titlu de taxă de stat, iar instanța de apel prin încheierea contestată, a scutit apelantul de plata taxei de stat în sumă de 2354, 98 lei, pentru a nu-i încălca dreptul apelantului la un proces echitabil.

Argumentele recurentului precum că apelantul nu a prezentat probe concludente și pertinente ce ar confirma imposibilitatea achitării taxei de stat integral sunt neîntemeiate, deoarece circumstanțele expuse *supra* atestă contrariul.

Recurentul invocând jurisprudența CtEDO, a omis aspectul că apelantul a fost scutit parțial de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel și nu integral.

La caz, nu poate fi invocat faptul precum că apelantul nu ar fi întreprins măsurile necesare cu privire la protecția drepturilor de acces sau lipsa rolului activ al acestuia în derularea procesului, deoarece apelantul în condițiile stabilite de legiuitor și rezultând din situația financiară, și-a valorificat dreptul de a beneficia de facilitățile legale la plata taxei de stat.

Mai mult ca atât, însăși CtEDO, în jurisprudența sa, subliniază că restricția impusă accesului la o instanță judecătorească sau un tribunal, care este un aspect inerent al dreptului la un proces echitabil, nu va fi compatibilă cu articolul 6 § 1, decât dacă aceasta urmărește un scop legitim și există o proporționalitate rezonabilă între mijloacele folosite și scopul legitim urmărit (a se vedea, spre exemplu, *Tinnelly & Sons Ltd and Others* și *McElduff and Others v. the United Kingdom*, Reports 1998-IV, p. 1660, § 72).

La acest capitol, Colegiul relevă că, art. 6 § 1 CEDO îi garantează fiecărei persoane dreptul de a sesiza o instanță cu orice contestație referitoare la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil, iar factorul financiar, respectiv incapacitatea de a achita o taxă de stat, nu poate servi ca motiv de a nu recurge la această cale de atac.

Pornind de la principiul respectării dreptului de acces liber la justiție, garantat de art. 6 CEDO, art. 20 al Constituției Republicii Moldova și art. 5 Cod de procedură civilă, relevat și în jurisprudența CtEDO, în cadrul soluționării cererilor privind acordarea facilităților la plata taxei de stat, se examinează cu minuțiozitate fiecare caz concret pentru a nu admite îngrădirea dreptului persoanei la „un tribunal”. La soluționarea acestor cereri instanțele se bazează atât pe normele dreptului național, cât și pe prevederile CEDO și jurisprudenței CtEDO.

Colegiul menționează că limitarea pecuniară nu i-ar îngrădi decât apelantului accesul la justiție la exercitarea căii de atac-apelul, în condițiile când situația financiară nu-i permite onorarea acestei obligații integral, iar această cale este prevăzută de lege.

Or, cum s-a subliniat în jurisprudența CtEDO, simpla consacrare legală a principiului liberului acces la justiție, chiar și la nivelul suprem, prin Constituție, nu este de natură a asigura și o eficacitate reală a acestuia, atât timp cât, în practică, exercitarea sa întâmpină obstacole. Accesul la justiție trebuie să fie asigurat, în consecință, în mod efectiv și eficace.

De altfel, ar fi un impediment de multe ori insurmontabil, cu atât mai dificil de calificat ca rezonabil cu cât, conform legii, o asemenea cale de atac este deschisă oricărei persoane lezate în drepturile și interesele sale legitime.

Argumentul recurentului precum că apelantul SRL „Ecotop Proiect” ar avea angajați doi juriști cărora le-ar achita salariul, este declarativ și nu poate servi ca temei temei de obligare a apelantului la achitarea taxei de stat integral, în condițiile când apelantul prin înscrisurile prezentate a confirmat imposibilitatea achitării integral a taxei de stat la depunerea cererii de apel.

În consecință, Colegiul reține că argumentele invocate în cererea de recurs, nu pot fi acceptate de către instanța de recurs în vederea casării actului judecătoresc contestat. Or, instanța de apel la adoptarea încheierii contestate, s-a conformat rigorilor legii.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că încheierea contestată este întemeiată și conformă prevederilor legale, iar argumentele invocate de către recurent nu sunt justificate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat, cu menținerea încheierii instanței de apel din 14 noiembrie 2017.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. a), art. 428 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Întreprinderea de Stat „Expediția Hidro-Geologică din Moldova”.

Se menține încheierea din 14 noiembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea de Stat „Expediția Hidro-Geologică din Moldova” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Ecotop Proiect” cu privire la încasarea datoriei, a penalității, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecători

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală